

ІМІДЖ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОНФЛІКТУ

***Анотація.** Проаналізовано роль іміджу держави на міжнародній арені та чинники його формування. Визначено складові іміджу України, позитивні та негативні компоненти. Проаналізовано тенденції й результати позиціонування України з огляду на сучасні реалії. Запропоновані шляхи оптимізації іміджу України.*

***Ключові слова:** імідж держави, чинники формування іміджу держави, складові іміджу держави, засоби комунікації, інформаційний простір.*

***Annotation.** The article deals with the role of our country's image in the international arena and the reasons causing its formation. The authors have determined integral parts of the image of Ukraine, its positive and negative components. The basic indicators of the country's image illustrating its objective content are analyzed. The ways of optimizing the image of Ukraine are put forward.*

***Key words:** image of the country, the factors forming the image of the state, the integral parts of country's image performance, communications, information space.*

***Аннотация.** Проанализирована роль имиджа государства на международной арене и факторы его формирования. Определены*

* кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

** доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

составляющие имиджа Украины, положительные и отрицательные компоненты. Проанализированы тенденции и результаты позиционирования Украины, учитывая современные реалии. Предложены пути оптимизации имиджа Украины.

Ключевые слова: *имидж государства, факторы формирования имиджа государства, составляющие имиджа государства, средства коммуникации, информационное пространство.*

Пришвидшений розвиток глобального інформаційного середовища відкрив для провідних країн світу значущість позитивного іміджування держави у світі, створення такого образу у глобальному інформаційному просторі, який є важливою та необхідною складовою зовнішньої політики і національної безпеки, інформаційним капіталом, без якого неможливо оволодіти усіма іншими «капіталами», але насамперед – капіталом людським, інтелектуальним. Водночас негативний імідж або відсутність визначеного іміджу взагалі становить серйозну загрозу для держави, що намагається бути конкурентоспроможною на міжнародній арені. Імідж будь-якої країни, підкреслюють фахівці, залежить насамперед від ступеня відповідності суспільно-політичної, економічної, соціальної, демографічної і культурно-духовної ситуації в державі інтересам й очікуванням власної і міжнародної громадськості. Позитивний імідж, зокрема, покликаний продемонструвати відповідність політичного устрою держави визнаним демократичним стандартам [1].

У науковому сенсі проблему іміджу нації вивчали лише з приводу необхідності чіткого позиціонування «свої» – «чужі» і для формування образу ворога, який базувався на усталених і часто таких, що не відповідають дійсності, ідеологічно спрямованих стереотипах [2]. Із проголошенням незалежності для нових незалежних пострадянських держав особливо гостро постала проблема подолання таких стереотипів і створення позитивного, переконливого та характерного іміджу як серед

світового політикуму, так і серед світової спільноти. Безпосередньо в Україні координацією технологій позиціонування та їхніх оцінок займалися Міністерство закордонних справ, Державний комітет туризму, Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України, спеціалізовані департаменти урядових структур, Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, Українське агентство міжнародного розвитку, корпоративні і неурядові структури держави.

Тенденції й результати позиціонування України на міжнародній арені розглянуті в роботах не тільки вітчизняних, Л. Губерського [1, 10], А. Гуцала [3], С. Гнатюка [4], М. Пашкова [5, 6], В. Чалого [7], Т. Пашукової [8], а й зарубіжних авторів. Зокрема, спеціально для видання «Зовнішні справи» професор Нью-Йоркського університету Р. Сондерс написав статтю про державний бренд України, однією із центральних проблем якої щодо формування позитивного міжнародного іміджу України було визначення основних цінностей і глибинних першооснов, що скеровують суспільно-політичний розвиток держави, оскільки позитивний образ держави в масовій свідомості внутрішньої та зовнішньої аудиторії є необхідною складовою ефективного просування та реалізації її національних інтересів [9].

У своїх працях фахівці констатують, що в Україні відсутня чітко сформульована та послідовна іміджева політика, що зводилася б насамперед до однозначно прийнятої усіма верствами та прошарками суспільства національної ідеї [10]. Адже саме через невідповідність багатьох інформаційних заходів офіційного гатунку реальному стану речей у державі у світовому інформаційному просторі поширювалася недовіра не тільки до офіційного Києва, а й до України як держави [10].

Іміджева кампанія, як зазначають експерти, обов'язково має базуватися на сформованому вже у свідомості міжнародної спільноти стрижневому, узагальнюючому образі-ідеї країни, який, в свою чергу,

повинен бути максимально лаконічним, зрозумілим та позитивним. Вважається, що основними асоційованими з ним інструментальними складовими міжнародного іміджу держави є: а) інвестиційний клімат; б) туристичний потенціал та відповідні інфраструктури; в) соціальні характеристики (якість життя, безпека, рівень людського розвитку тощо); г) національні символи (всесвітньовідомі представники країни, історичні події та місця, зірки, бренди, ТМ тощо); г) імідж керівництва та/або керівників держави.

Імідж України в глобальному інформаційному просторі визначався суперечливою низкою чинників внутрішнього і зовнішнього походження, що суттєво впливають на сприйняття України як актора міжнародних відносин. Вступаючи між собою у причинно-наслідкові зв'язки, ці чинники формують політико-дипломатичне і зовнішньоекономічне підґрунтя для розвитку української держави і суспільства, з одного боку, а з іншого – стають об'єктом підвищеної уваги зовнішнього світу, впливаючи на рівні та глибину відносин із владними структурами, бізнесом, організаціями громадянського суспільства України. Оскільки український політикум і суспільна думка були тривалий час ідеологічно розколотими у ставленні до стратегії реформ політичної системи, економічних трансформацій та зовнішньополітичних орієнтацій України, зарубіжний світ не мав можливості чітко бачити перспективи національного розвитку країни.

Відповідно до ознак іміджу України відносили такі чинники: домінування в органах державної влади олігархату, сформованого на розподілі державної власності індустріальної пори, переважно сировинної економіки (видобувної, металургії); рейдерство; корупція; нехтування конституційними принципами поділу влади; нехтування правами громадян; невиконання органами влади законодавства щодо соціального захисту населення, згортання конституційних прав найманих працівників роботодавцями; значне збільшення економічного розриву між багатими і бідними тощо [11].

Сьогодні основні елементи іміджу України переважно пов'язані із громадською непокорою учасників Євромайдану та російсько-українським конфліктом. Події листопада 2013 р. - лютого 2014 р. відомі у світі як революція гідності, як свідчення європейських прагнень українського суспільства[12, с.5].

Вересень 2014р. ознаменувався двома політичними подіями, які потенційно здатні припинити наростання кризових тенденцій та ознаменувати переломний момент у соціально-економічному розвитку України. Це, по-перше, ратифікація Угоди про асоціацію з ЄС і затвердження Урядом Плану заходів з її імплементації у період до 2017 р. та, по-друге, презентація Президентом України Стратегії реформ-2020. Разом узяті вони створюють певні передумови для відходу від «політики короткострокових часових горизонтів», яка до цього часу є ахіллесовою п'ятою української державності, та формування нарешті стратегічно орієнтованої політики довгострокових трансформацій, необхідних для того, щоб Україна посіла гідне місце у світовому та європейському просторах.

Позитивний імідж держави в очах її громадян здатний консолідувати державоутворюючу націю до протистояння зовнішніх впливів, об'єднати їх для забезпечення постійного цілеспрямованого суспільного розвитку у єдності та підсилити самоідентифікацію населення як єдиного народу, громади незалежно від етнічного походження та майнового стану його складових суб'єктів. При цьому технології руйнування іміджу держави з боку супротивників її успішно або нейтралізуються, або зустрічають адекватну протидію народу, ведуть до його згуртування. Одним з незаперечних позитивних наслідків Євромайдану є те, що світ почав чітко розрізняти українську владу і українців [13].

З іншого боку, Україна стала уособленням загрози світової війни та викликом світовому порядку. Внаслідок агресії Росії в Криму, а згодом – на сході України, зруйнована система міжнародних договорів, післявоєнна

система безпеки, знову виникли лінії поділу в Європі. Позиціонування країн з українського питання розділило світ на дві групи – Росія – США і союзники, що використовують воєнну риторику [14]. Отже, Україна є чинником нестабільності, джерелом різноманітних загроз, а тому знаходиться під особливою увагою з боку міжнародної спільноти.

Як держава, що входить до геополітичних інтересів країн-сусідів, Україна перебувала певний період у фокусі впливу інтеграційних проєктів Європейського Союзу і Російської Федерації. Фундаментальні розбіжності з Росією спричинені головним чином різновекторними курсами двох країн – євразійським курсом Росії та європейським – України. З одного боку, було підготовлено Угоду про асоціацію з ЄС, з іншого боку, РФ активно намагалася залучити Україну до системи російських інтеграційних об'єднань – Митного Союзу, Єдиного економічного простору, Євразійського економічного співтовариства, Організації Договору колективної безпеки і Євразійського економічного союзу. Реалізації Угоди про асоціацію з ЄС давала Україні конкурентні переваги в процесі континентальної інтеграції. Швидка адаптація до норм та технічних регламентів Європи, як найбільш передових, ставала стимулом до прискорення модернізації національної економіки, системи соціального забезпечення. З'являвся шанс укріпити національні позиції у регіональному розподілі праці, зберегти свої експортні ніші, а у перспективі і наростити обсяги виробництва. При цьому, Україна намагалась збалансувати західний вектор за рахунок створення Зони вільної торгівлі з СНД та реалізації формули «3+1» у відносинах з РФ та країнами Євразійського Союзу, що прискорено народжувався.

У складній геополітичній ситуації незалежній Україні, що розташована на перехресті стратегічних інтересів великих держав, доцільно дотримуватися концепції «динамічної рівноваги сил». Втім, в умовах загострення глобальної конкуренції така тактика України принесла протилежний результат. Україна була об'єктивно поставлена перед

вибором пріоритетного напрямку інтеграції, і цей вибір не вичерпувався винятково економічними міркуваннями. Насправді – це цивілізаційний вибір України, вибір базових, фундаментальних цінностей її подальшого розвитку, що водночас закладають підвалини оновленої іміджевої стратегії країни. Або Україна приєднується до проекту ЄС, який об'єднує країни Європи на засадах демократії і верховенства права, або стає учасницею ініційованих Росією об'єднань пострадянських країн із перехідними економіками, переважно авторитарними політичними режимами та численними проблемами у сфері демократії.

У Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», ухваленому Верховною Радою 1 липня 2010 р. визначено, що однією з головних засад зовнішньої політики держави є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [15]. Водночас новітня українська історія знає непоодинокі приклади зміни стратегічного курсу під впливом політичної кон'юнктури, що негативно позначилося на її міжнародному іміджі. Приводом для початку української кризи стала відмова від підписання главою держави Угоди про асоціацію з ЄС. Стрімкий розворот у бік Митного Союзу поклав край надіям активної, свідомої частини українського суспільства на демократичний розвиток держави на основі європейських цінностей, а відповідно і особистим очікуванням.

На початок кризи соціальне розшарування суспільства досягло критичних значень. Розрив у доходах «децильних» груп – 10% найбільш багатих і 10% найбільш бідних українців за оцінками експертів сягнув 35 разів. На початок 2013 року Україна (а також) РФ впевнено лідирувала у Європі за кількістю людей, що стрімко збагатилися – 397 осіб володіли активами понад \$30 млн. Наявність значної кількості населення, що перебуває за межею бідності (а в Україні, за даними ООН 80% населення є бідними), суттєва диференціація доходів породжують не тільки економічні

наслідки, а й порушення демократичних засад існування ринкової економіки, права людини на достойне життя. Визнано, що цей показник (децильний коефіцієнт) за граничного значення 10:1 є критичним для національної безпеки і свідчить про імовірність виникнення соціальної нестабільності [11, с. 62]. Найбільш активна та продуктивна частина населення України – підприємці, робітники були готові стати на шлях протесту.

Російська Федерація володіла повним набором ефективних інструментів із формування і просування позитивного іміджу власної країни до українського, європейського і світового інформаційного, культурного та освітнього просторів. Стратегія інформаційного впливу РФ на пострадянському просторі обґрунтована у так званій доктрині «Русского мира», що не є офіційним документом, але концентрує настрої активних прибічників особливого шляху та месіанської ролі Росії. Доктрина передбачає перетворення Росії на «світову державу і центр возз'єднаних східнослов'янських земель, штучно розділених у 1991 р.» [16]. Тобто, за доктриною, Росія сповідує ідеологію повернення і возз'єднання тих територій історичної Росії, на які, як підкреслено в документі, у неї є історичне і моральне право.

Пошук Україною власного шляху розвитку, зокрема, з урахуванням європейського досвіду, викликав інформаційну протидію з боку Росії, що переросла згодом у військовий конфлікт. За цих умов у контексті інформаційного позиціонування України вплив російського чинника стає особливо суперечливим, а сам він перетворюється на інструмент політичної, ідейної, військової боротьби за домінування на пострадянському просторі.

Традиції переваги та великодержавна ментальність більшості політичної російської еліти окреслюють масштаби й інтенсивність інформаційного впливу РФ на Україну. РФ не має намірів вступу до ЄС, не поділяє його ціннісні засади, проте активно просуває власні культурні

надбання, формує мережу культурних центрів, розширює присутність російської держави у європейському і світовому інформаційному просторі. Так, у 2005 р. було започатковано роботу першого державного цілодобового англomовного телеканалу Russia Today, який має власні корпункти в усіх головних столицях країн світу та в регіонах РФ і мовлення якого охоплює всі континенти, за винятком Південної Америки, та ведеться 32 мовами. Для впорядкування та забезпечення цілеспрямованої координації зусиль різних державних відомств і структур у 2008 р. було створено Федеральне агентство у справах СНД, співвітчизників, що проживають за кордоном, і з питань міжнародної гуманітарної співпраці – «Россотрудничество». Агентство є підвідомчим МЗС РФ і здійснює діяльність через представництва або представників у складі дипломатичних місій в 74 країнах світу; загалом діють 83 підрозділи агентства, у тому числі 58 російських центрів науки і культури, тісно співпрацює з неурядовими російськими та міжнародними організаціями, у тому числі Фондом «Русский мир», Російським фондом культури, Міжнародною радою російських співвітчизників тощо (загалом – понад 70 організацій-партнерів, у т.ч. інформаційні партнери: агентства ИТАР-ТАСС, РИА «Новости», телеканали і ТВЦ, телекомпанія «МИР», радіостанція «Голос России», журнали «Русская мысль», «Русский век», «Русский мир» та ін.).

9 листопада 2013 р. було опубліковано указ Президента Російської Федерації № 894 «Про деякі заходи щодо підвищення ефективності діяльності державних засобів масової інформації», що передбачає низку заходів, а саме ліквідацію державного агентства РИА «Новости» та радіостанції «Голос России» і створення замість них міжнародного агентства «Россия сегодня», основним напрямом діяльності якого стане «висвітлення за кордоном державної політики Російської Федерації і суспільного життя в Російській Федерації». Російські експерти вбачали у цих діях РФ, що, на їх думку, відбулися під впливом політичної ситуації в

Україні, бажання посилити діяльність із просування іміджу Росії за кордоном.

Інформаційний простір України значною мірою залежав від Росії і заповнений російськими засобами масової інформації. Україна вийшла на міжнародну арену інформаційно безборонною, бо всі колишні радянські закордонні корпункти залишилися у віданні РФ, а Україна – без коштів і хоча б якоїсь можливості організації закордонної кореспондентської мережі (нині, щоправда, ситуація змінилася на краще), оскільки для досягнення успіхів на міжнародній арені і позитивно впливу на імідж державі необхідно мати власний інформаційний ресурс та засоби інформаційної безпеки.

Про аспекти безпеки інформаційного простору України йшлося в документі «Доповідь РНБО України щодо питання забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері» [17], де зверталася увага на потенціал й ефективність інформаційної експансії інших держав, здатних деструктивно впливати на формування зовнішнього та внутрішнього іміджу України. Було відзначено, що окремі частини території держави, особливо прикордонні, є недосяжними для вітчизняних мовників, оскільки перебувають під інформаційним впливом сусідніх країн, що зумовлює поширення в інформаційному просторі України і на міжнародному рівні тенденційного висвітлення внутрішньополітичних процесів і зовнішньополітичних акцій держави.

У східній прикордонній смузі можливість приймання державних українських телерадіопрограм на території Російської Федерації значно менша, ніж російських програм на сході України. Причиною цього є відсутність адекватної потужної технічної бази для поширення українських телерадіопрограм у сусідніх державах, натомість присутність «Голоса России» та радіокомпанії «Содружество», як за обсягами мовлення, так і за потужністю мережі у кілька разів перевищує наявність в ефірі програм українського державного радіомовлення.

За 23 роки незалежності Україна так і не спромоглася створити ефективну мережу поширення інформації про себе. Показовою є ситуація із Всесвітньою службою «Радіо Україна», що могла б виконувати роль «вітрини» країни, як, наприклад, «Голос Америки», Бі-Бі-Сі, «Дойче Велле» чи «Франс Інтернасьональ», оскільки нині служба працює лише чотирма мовами (для пор.: «Голос Америки» – 50-ма, «Голос Росії» – 32-ма). З огляду на це складається ситуація, що про Україну та про події в ній поширюють інформацію переважно закордонні служби й інформаційні агенції за власним баченням й оцінками.

За даними аналітичних досліджень в Україні близько 80 % ефірного часу телетрансляцій заповнено продуктом неукраїнського походження [157]. Вони формують імідж насамперед у зовнішньому міжнародному просторі, хоча переважно стають доступними українцям через кабельне телебачення й Інтернет. Узагальнюючий погляд європейських країн представляє канал «EuroNews», телеканал «RTVI» транслює позицію США й Ізраїлю. У східній прикордонній смузі і загалом по території України розповсюджують переважно сигнал провідних російських телекомпаній (ОРТ, РТР, НТВ), передачі яких мають антиукраїнську спрямованість [18]. Цілеспрямовані інформаційно-психологічні операції антиукраїнського змісту реалізують шляхом опрацювання, виготовлення і поширення негативних інформаційно-психологічних впливів, коли застосовують спеціальні засоби і методи такого впливу, що здатні заблокувати на підсвідомому рівні свободу волевиявлення спільноти [19].

Інформаційна експансія досягла поставленої мети щодо пропагандистського впливу на свідомість традиційно проросійських регіонів – Півдня та Сходу, а також Донбасу. На початку 2014 р. на Україну транслювалося 69 російських телеканалів, на її території друкувалося 1 176 російськомовних періодичних видань. Лише у вересні було припинено мовлення в ефірних і кабельних мережах 15 телеканалів

РФ, заборонено показ сучасних російських фільмів, в яких героїзуються російські силові структури [12, с.13].

Російська агресія в Криму та в Донбасі, яка супроводжувалася потужними інформаційними атаками, призвела до негативних наслідків – формування у свідомості громадян обох країн «травматичного досвіду» та «конфронтаційного вододілу». На думку фахівців, це безпрецедентне за масштабами відчуження ще тривалий час буде визначати зміст і характер двосторонніх відносин та негативно впливати на імідж України [12, с.13].

Важливим аспектом позиціонування України в міжнародних відносинах вважають формування і просування інвестиційного іміджу, що реалізується через стратегії міжнародної інвестиційної співпраці [20].

Інвестиційне позиціонування розглядають як:

- політику іміджування з метою створення унікального і конкурентоспроможного інвестиційного образу на міжнародній арені, а факторами інвестиційного позиціонування є вплив на міжнародну взаємодію (зовнішня політика країни, співпраця на рівні інтеграційних об'єднань, участь у міжнародних форумах, просування інвестиційного іміджу на міжнародному рівні);
- вплив на фінансові й економічні відносини (інвестиційна політика, формування інвестиційних портфельів, «інвестиційна парасолька»);
- вплив на громадську думку та суспільні відносини (використання технологій інвестиційного позиціонування урядовими структурами по вертикалі і горизонталі);
- вплив на внутрішню політику (пропаганда політичних чинників інвестиційного позиціонування в суспільстві).

Характеристики інвестиційного позиціонування передбачають:

- географічні параметри (географічне положення, розмір території, геополітичні характеристики);

- демографічні параметри (чисельність населення, рівень урбанізації, структурні особливості – вікові, етнічні, релігійні тощо);
- політичні параметри (політична й адміністративна організація суспільства і держави, стабільність політичної системи, політична репутація в міжнародних відносинах);
- економічні параметри (економічна політика, забезпеченість природними ресурсами, рівень розвитку технологій, потенціал промислового та сільськогосподарського виробництва, рівень професійної кваліфікації трудових ресурсів, з урахуванням геополітичних факторів), військові параметри (військова сила, комплекс військових можливостей, стан збройних сил і військової організації загалом, ступінь військової традиції), науково-технічні параметри (науково-технічний потенціал; інноваційний ресурс, рівень розвитку інфраструктури, використання інформаційно-комунікаційних й інших високих технологій);
- історичні параметри (історична репутація держави як суб'єкта міжнародних відносин), психологічні параметри (історично обумовлений менталітет населення), параметри формального або неформального статусу в міжнародно-політичній ієрархії (наддержава, велика держава, середня держава, мала держава, регіональний центр сили тощо), параметри якості організації дипломатичної служби та її традицій [21].

Оскільки міжнародний імідж України вважають важливою складовою національної безпеки, а в міжнародному конкурентному середовищі саме імідж визначає місце держави у світовій системі, забезпечує додаткові інвестиції в економіку, укладання вигідних міжнародних угод і спрямування туристичних потоків, від саме авторитетності країни залежить її впливовість у світі.

За словами деяких експертів формування у подальшому позитивного іміджу України безпосередньо буде залежати від економічної ситуації: вирівняється економіка, зменшиться рівень корупції – країна може стати надійним партнером європейських країн. Нині Україна виживає в умовах

війни, коли близько 25% промисловості зупинилося, а 10% підприємств зруйновані, про що заявив президент П. Порошенко в інтерв'ю першому національному телеканалу 9 березня 2015 р. [22]. Виконати це завдання Україна зможе, підкреслив президент, лише за умови політичної стабільності, створення ефективних механізмів захисту прав людини на базисоціально-орієнтованих реформ.

Нинішнє економічне падіння, на думку фахівців, є не стільки наслідком короткострокового політико-економічного шоку та російської агресії, скільки результатом слабкої економічної політики влади попередніх років.

В Україні інвестиційні втрати 2008-2009 рр. суттєво погіршили готовність світових інвесторів до входження у країну, а недолуга інвестиційна політика 2010-2013 рр. по суті відвернула (вітчизняних і міжнародних) інвесторів від вітчизняної економіки, наслідком чого стало подальше вимивання інвестиційного потенціалу. Тому у кризу 2013-2014 рр. Україна ввійшла у вкрай послабленому стані й не мала вагомих важелів протидії новій кризовій хвилі. Країна опинилася серед інвестиційних аутсайдерів, сьогодні не видно чинників, за рахунок яких вдасться помітно покращити її інвестиційні позиції, а тому найближчими роками слабкість інвестиційних процесів й надалі стримуватиме економічне відновлення країни загалом.

У сфері економіки Україна внаслідок конфлікту є вразливою до втрати російських ринків, зменшення промислового потенціалу, зруйнованого війною. Конкурувати на європейських ринках буде проблематично.

Водночас, з'являються стимули до детінізації економіки, боротьби з корупцією, ефективного використання її стратегічних ресурсів, зокрема, землі, створення більш гнучкої системи керівництва державою. На певний час, до створення та зміцнення ефективних державних інститутів потрібною може виявитись активна зовнішня допомога з боку країн та

інституцій, що є її кредиторами. Поштовхом до розморожування економіки країни може стати нова програма фінансової допомоги від МВФ.

Обрана Україною роль «торговця геополітичних вигод» в цивілізаційному протистоянні Росії та Заходу не дала очікуваних окремими експертами та політиками переваг. Навпаки, це зробило Україну країною із високими ризиками інвестування, що обмежило реалізацію високотехнологічних проектів та прихід інвестицій в реальний сектор. Диспропорції у розвитку різних секторів національної економіки будуть поглиблюватись, прискорюватимуться деіндустріалізація, деградація системи соціального забезпечення та падіння рівня життя населення. Це, у свою чергу, призведе до розростання демографічних проблем, відтоку населення та зміни етнічного ландшафту країни.

Ризики швидкої соціально-економічної деградації та втрати державності зростуть. Неспроможність держави врегулювати зародкові протиріччя за відсутністю чіткої політичної волі або відповідних механізмів їх подолання, надає можливість втручання зовнішніх сил, які при цьому переслідують власні політичні або економічні інтереси. Ліберальний теоретик С. Хоффман визначає «неспроможними» ті держави, що не можуть (або не хочуть) відповідати певним стандартам стабільності розвитку та безпеки внаслідок їхньої слабкості, роздрібненості та корумпованості [23, с. 37]. Саме стосовно таких країн припускається застосування зовнішнього втручання міжнародними силами для встановлення контролю над нестабільною територією та управління соціально-політичними процесами, тобто йдеться про виконання суверенних функцій зовнішнім актором (ООН, регіональні організації, окремі країни). Конфлікт переноситься в площину зіткнення глобальних потуг і набуває міжнародного характеру. Силове зовнішнє втручання здатне надовго законсервувати конфліктне протистояння, і його вирішення стає більш проблематичним.

Другий сценарій – зупинка ескалації конфлікту та новий поштовх до інтеграції наразі має незначні шанси на реалізацію. Втім, ще залишається вірогідність переведення ситуації у русло діалогу та відновлення руху у площині співробітництва, а не конфронтації. Сучасна система національних інтересів України передбачає, зокрема, збалансованість інтересів особистості, суспільства й держави в економічній, внутрішньополітичній, соціальній, міжнародній, інформаційній, військовій, прикордонній, екологічній та інших сферах. Ці інтереси мають довгостроковий характер і визначають основні цілі, а також стратегічні й поточні завдання внутрішньої й зовнішньої політики держави. При цьому, як бачиться, важливо не послідовно, а одночасно робити внутрішні перетворення в Україні та кроки до нормалізації відносин у трикутнику ЄС-Україна-РФ.

Позитивний імідж України має продемонструвати відповідність політичного устрою держави визнаним демократичним стандартам, тому що в найширшому сенсі створення іміджу держави в сучасному світі підпорядковується одній з найважливіших цілей – приєднанню до товариства розвинених країн.

Таким чином, імідж є загальною характеристикою, що спрямована на розв'язання стратегічних завдань і реалізації стратегічних пріоритетів. Серед таких пріоритетів для України є розширення ефективнішої співпраці з європейськими країнами та відновлення поміркованого та прагматичного діалогу з Росією. Російсько-українська криза порушила стан рівноваги і викликала значний резонанс у світі, що становить загрозу цілям, репутації, іміджу як РФ, так і держави-жертви агресора. Україна виявила спроможність до збройного супротиву агресору, виявляючи патріотизм, відданість громадянського суспільства ідеям державної незалежності. Це робить можливим формування позитивного іміджу України за умови внутрішньої консолідації, кардинальних реформ та зовнішньої підтримки.

Список використаних джерел

1. Губерський Л.В. Імідж України міжнародний// Українська дипломатична енциклопедія у 2-х т. / Редкол.: Л.В.Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. – Т.1. – С. 542 – 543.
2. Bronfenbrenner U. The Mirror-Imagein Soviet-American Relations [Електронний ресурс] / U. Bronfenbrenner // Режим доступу: <http://www.cas.buffalo.edu/classes/psc/fczagare/PSC%20346/Bronfenbrenner.pdf>.
3. Гребініченко О.Ю. «М'яка безпека» та сучасні виклики міжнародному іміджеві Української держави / О.Ю. Гребініченко, С.А. Гуцал, О.А. Складенко // Україна в системі міжнародної безпеки: монографія. – К.: НІПМБ, 2009. – С.517–542.
4. Гнатюк С.Л. Публічний імідж держави в Україні: напрями та чинники покращання / С.Л. Гнатюк // Стратегічні пріоритети. – 2011. – №2. – С.49-53.
5. Пашков М. Міжнародний імідж України: погляд з Польщі / М. Пашков, В. Чалий // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 3. – С. 27–30.
6. Пашков М. Міжнародний імідж України: погляд з Росії / М. Пашков, В. Чалий // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 3. – С. 31–48.
7. Чалий В. Міжнародний імідж України: оцінки експертів / В. Чалий // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 3. – С. 17–26.
8. Пашукова Т. Імідж України і Росії в умовах політичних змін / Т. Пашукова // Соціальна психологія. – 2005. – № 5. – С. 3–15.
9. Saunders R. A. Ukraine's Nation Brand – Why It Matters / R.A. Saunders // Зовнішні справи. – 2008. – №7. – С. 38–39.
10. Інформаційна політика України: європейський контекст: монографія / Л.В. Губерський, Є.Є. Камінський, Є.А. Макаренко та ін. – К.: Либідь, 2007. – 360с.

11. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А.Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
12. Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій: Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2014. – № 5–6. – С. 2–39.
13. Євромайдан врятував імідж України у світі – експерт // УНІАН. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/862683-evromaydan-vryatuvav-imidj-ukrajini-u-sviti-ekspert.html>.
14. Єрмолаєв А. Український конфлікт і майбутнє світової та європейської безпеки / А. Єрмолаєв, С. Денисенко, О. Маркєєва, Л. Поляков // Нова Україна. ІСД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://newukraineinstitute.org/media/news/501/file/crisis_security%20UKR.pdf.
15. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12069.html>.
16. Фонд «Русский мир» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ruskiymir.ru/ruskiymir/ru/fund>.
17. Доповідь Секретаря РНБОУ Р. Богатирьової щодо питання забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/662.html>.
18. Макаренко Є. Тенденції інформаційної політики України в контексті сучасної перспективи / Є. Макаренко // Торунські студії / за ред. Зб. Карпуся. – Torun, 2009. – С. 139–150.
19. Makarenko E. Bezpieczenstwo narodowe Ukrainy: wspolczesne wyzwania I zagrozenia dla suwerennosci panstwa / E. Makarenko // Polityka bezpieczenstwa narodowego panstw obszaru WNP. Wybraneproblemy / pod. red. Walentego Baluka. – Torun, 2009. – P. 143–161.
20. Інноваційна дипломатія XXI століття / Є.А. Макаренко, М.А. Ожеван, М.М. Рижков та ін. – К., 2012.

21. Єдамова А.М. Особливості формування інвестиційної політики держави в умовах міжнародної політичної конкуренції / А.М. Єдамова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2010. – Вип. 93, ч. 1. – С. 123–127.

22. Об'єднані, ми виживемо – Президент // Офіційний сайт Президента України Петра Порошенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/32438.html>.

23. Hoffmann S. The Politic sand Ethics of Military Intervention / S. Hoffmann // Survival. – 1996. – Vol. 37. – №4. – P. 27-37.